

Ломонос Д. І.
студентка кафедри менеджменту підприємств
ORCID: 0009-0002-5052-6847;

Кваско А. В.
канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-7726-4501

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сучасний етап розвитку економіки характеризується активним впровадженням цифрових технологій у всі напрями діяльності підприємств, що зумовлює необхідність перегляду підходів до управління ефективністю. В умовах динамічного зовнішнього середовища, зростання конкуренції та нестабільності ринку ефективність діяльності стає основним фактором забезпечення стійкого розвитку підприємства і в цьому контексті цифрова трансформація є одним із важливих інструментів підвищення результативності функціонування суб'єктів господарювання. Як зазначається у наукових дослідженнях, впровадження сучасних цифрових технологій сприяє підвищенню продуктивності праці, оптимізації витрат та створенню нових можливостей для розвитку підприємств [1].

Ефективність діяльності підприємства доцільно розглядати як інтегральну характеристику, що відображає рівень досягнення поставлених цілей за умови раціонального використання ресурсного потенціалу. Вона охоплює як кількісні, так і якісні аспекти функціонування підприємства. Цифрова трансформація змінює характер взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем та внутрішню організацію діяльності. Вона виступає не лише як впровадження окремих технологій, а як глибинна перебудова бізнес-процесів і управлінських підходів.

Цифрова трансформація підприємства розглядається як комплексний процес істотних змін в діяльності, що охоплює впровадження інформаційних технологій, трансформацію бізнес-процесів, організаційної структури, управлінських підходів та корпоративної культури. Серед ключових напрямів цифровізації слід відзначити використання великих масивів даних, інструментів штучного інтелекту, технологій Інтернету речей та хмарних сервісів. Їх застосування сприяє підвищенню швидкості обробки інформації, точності прогнозування та оптимізації операційної діяльності. Цифрова трансформація передбачає інтеграцію цифрових рішень у всі аспекти діяльності підприємства з метою підвищення його конкурентоспроможності та адаптивності. У наукових працях підкреслюється, що цифрова трансформація вимагає «радикального перегляду бізнес-процесів та підходів до роботи з клієнтами» [3], що свідчить про її систематичність і послідовність.

В умовах цифрового середовища управління ефективністю набуває нових характеристик. Передусім це пов'язано зі зростанням ролі інформації як стратегічного ресурсу. Використання аналітичних платформ дозволяє здійснювати постійний моніторинг показників діяльності та своєчасно реагувати на відхилення. Наприклад, використання сучасних цифрових технологій, а саме аналітики Big Data, штучного інтелекту та автоматизованих систем управління, дозволяє значно підвищити якість управлінських рішень і ефективність діяльності підприємств загалом. Завдяки використанню цифрових інструментів підприємства отримують можливість оперативно обробляти великі обсяги інформації, прогнозувати ринкові тенденції та більш точно визначати потреби споживачів, що, як результат, підвищує ефективність управління та скорочує час прийняття рішень [4].

Цифровізація бізнес-процесів сприяє оптимізації внутрішньої діяльності підприємства. Автоматизація операційних процесів дозволяє зменшити витрати ресурсів, підвищити продуктивність праці і мінімізувати вплив людського фактора, а використання CRM-систем, систем управління ресурсами підприємства ERP та інших технологічних систем підвищує прозорість бізнес-процесів і ефективність контролю за їх виконанням, що в свою чергу, сприяє покращенню взаємодії з клієнтами та формуванню більш еластичної та адаптивної системи управління підприємством. Додатково застосування концепцій Agile та Lean дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів і скоротити витрати. Використання систем бізнес-аналітики дозволяє виявляти приховані закономірності та підвищувати якість планування. Важливою тенденцією є перехід до управління, заснованого на даних, що забезпечує об'єктивність та обґрунтованість управлінських рішень.

Важливою складовою підвищення ефективності діяльності підприємства є розвиток його інноваційного потенціалу, а умови цифровізації напряду стимулюють підприємства до впровадження нових технологій, що дозволяє їм швидше реагувати на зміни зовнішнього середовища та формувати нові конкурентні переваги. Як зазначають дослідники економічної теорії, використання цифрових

інструментів сприяє оперативному прийняттю рішень та посилює стійкість підприємств у мінливому бізнес-середовищі [2].

Практична реалізація управління ефективністю в умовах цифрової трансформації передбачає проведення комплексної діагностики стану підприємства. Це включає аналіз показників діяльності та оцінку рівня цифрового розвитку, яка допомагає знайти слабкі місця, визначити пріоритети інвестицій та підвищити ефективність бізнесу.

Незважаючи на перспективність цифрової трансформації, вона супроводжується низкою проблем і викликів, які можуть стримувати її ефективне впровадження. Серед основних бар'єрів можна виділити: фінансові обмеження (значні фінансові витрати на впровадження цифрових технологій, невизначеність окупності інвестицій, обмежений доступ до фінансування, що особливо критично для малого та середнього бізнесу); необхідність модернізації інфраструктури (старі системи, які важко інтегрувати, відсутність сучасних платформ, технічні обмеження для масштабування); низький рівень цифрових навичок (дефіцит кваліфікованих кадрів, недостатня цифрова грамотність персоналу, опір навчанню новим технологіям); опір змінам або людський фактор (страх втрати роботи через автоматизацію, небажання змінювати звичні процеси та слабка підтримка з боку керівництва); кібербезпека та ризики (зростання кіберзагроз в системі, недостатній захист інформації, ризики витоки даних); правові та регуляторні обмеження. Причому останні є одночасно і бар'єром (наприклад, нестабільність нормативної бази), і необхідністю (ліцензування і сертифікація, захист персональних даних). Крім того, до неефективного використання наявних ресурсів може призводити відсутність злагодженої стратегії цифрового розвитку та комплексного підходу до управління трансформаційними процесами. Коли з одного боку має місце відсутність дорожньої карти трансформації та цифровізація "заради тренду", а не бізнес-цілей, а з іншого – слабе управління змінами [1, 2].

Подальше підвищення ефективності діяльності підприємств потребує комплексного підходу, який передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі рівні управління. Важливим є розвиток аналітичного мислення та формування культури використання даних у процесі прийняття рішень. Необхідно також приділяти увагу підвищенню кваліфікації персоналу та створенню сприятливого середовища для впровадження інновацій. Синергія технологічних і організаційних змін забезпечить сталий розвиток підприємства.

Отже, ефективне управління підприємством неможливе без формування стратегічного підходу до цифрової трансформації, що передбачає визначення ключових напрямів розвитку, інтеграцію цифрових технологій у бізнес-процеси, а також постійний контроль та оцінювання результатів впроваджених змін, а системна підготовка кадрового складу до роботи з цифровими технологіями є необхідним підґрунтям для реалізації цифрової трансформації.

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, в умовах цифрової економіки перспективні напрями управління ефективністю діяльності підприємства передбачають перехід від інтуїтивного управління до управління на основі даних, від ручних процесів до автоматизованих систем, від контролю ресурсів до управління швидкістю змін і якістю рішень, а перевагу на ринку отримують ті компанії, які вміють швидко працювати з даними, перебудовувати бізнес-процеси та інтегрувати цифрові інструменти в управлінські процеси. В таких умовах важливим стає не сам факт впровадження технологій, а здатність пов'язати аналітику, прийняття рішень і їх реалізацію в єдину систему, де кожна дія має швидкий і вимірюваний результат, що і визначає новий зміст ефективності діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Губарева І. О., Белікова Н. В., Ягольницький О. А. Управління цифровою трансформацією підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-46> (дата звернення: 08.04.2026)
2. Саврас І. З., Фединець Н. І. Цифровізація та інноваційний розвиток підприємства: тенденції, проблеми та перспективи. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-74-14> (дата звернення: 08.04.2026)
3. Терлецька Ю. О. Управління розвитком підприємства в умовах цифрової трансформації бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-2> (дата звернення: 09.04.2026)
4. Федорченко А. В. Інтеграція цифрових маркетингових інструментів у систему управління ефективністю підприємства в умовах цифрової трансформації економіки. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16656609> (дата звернення: 09.04.2026)